

Dei Filium ejusdem esse cum progenitore natura, potestate atque æternitate patrem; ipse ex adverso Filium asseverabat esse diversæ a Patre inferiorisque nature, atque a Patre in tempore ex nihilo creatum. Alexander illum, priusquam admonitionibus & benignis officiis, conatus ad veritatis cognitionem reducere, obfirmatus tamen insistentem, fallacique doctrinæ virus ad animarum perniciem latius spargentem, fidelium communione submovit. Arius ad Eusebium Cæsareæ Palæstinæ Episcopum confugit, quem suæ socium & fautorem hæresis nactus est, cum aliis eadem lue infectis Episcopis, Paulino Tyri, Patrophilo Scythopolis, Athanasio Anazarbi, Theodoro Laodiceæ, Gregorio Beryti, Aetio Lydæ, quæ aliter dicta Diopolis. Nec multo post, scriptis ad Eusebium Nicomediensem Episcopum litteris, ipsum in suas partes allexit, virum aulicis artibus instructissimum, cujus permagna erat apud Constantinum Augustum gratia & auctoritas. Plures etiam clericos, Deoque sacras virgines, atque ex plebe plurimos, universamque Meletianorum schismaticorum factionem sui dogmatis contagione pervertit. Fuitque brevi completum in Ario Apostolicum hoc oraculum: *Mali autem homines & seductores proficient in pejus, errantes, & in errorem mittentes.*

2. Serpente latius malo, Arianique insolentius indies tumultuantibus, Alexander Alexandrinus Antistes innumeris ad Episcopos litteras conscripsit, atque in his laudatissimam quæ superest ad sibi cognominem Alexandrum Constantinopolis Episcopum. Sylvester Romanæ universæque Ecclesiæ Pontifex hujus ingravescentis perniciæ admonitus, Osium sapientissimum, & religiosissimum Cordubæ in Hispania Bætica Episcopum, cum amplissima potestate delegavit ad Constantinum tunc Nicomediam, ubi Episcopatum gerebat Eusebius, degentem, nec non ad Ecclesiæ Orientis & Egypti ad extinguendum quatenus fieri posset istud incendium. Ipse autem Constantinus nullas Osio legationis litteras expedivit, nullum ei mandatum, nullum commonitorium quod resciri possit scripto tradidit, nulla illum potestate divali præmunivit, sed tantummodo litteras illi ad Alexandrum & Arium privatim scriptas, quales confabulat Eusebius Nicomedienfis, tradidit perferendas. Quin etiam in his duabus epistolis ne quidem Osii nomen exprimitur, neque ulla sit ejusdem mentio, nisi tamquam nuntii; perinde ac si simplex tabellarii munus obiret. Cum igitur nullam per litteras delegationem Osio Constantinus imposuerit, nullus est dubitandi locus aliunde legationis munere ac potestate instructum roboratumque fuisse. Undenam vero nisi a Summo qui tunc erat Pontifice Sylvestro? Et quam ratione potuisset alienus, neque majorum sedium Episcopos in remotissimas provincias, atque adeo in secundam dignitate toto terrarum orbe Ecclesiâ Alexandrinam se ingerere, ibique Synodum Episcoporum usque adeo celebrare cogere, ut eam Athanasius Apolog. 2. vocet generalem? Non alia sane ratione quam quia præsentem Apostolicæ sedis Legato, Episcopi provincialium quascunque parebant Alexandrino Patriarchæ, in id Concilium convenirent.

3. In hæc Constantini ad Alexandrum & Arium litteris, malus Eusebii Nicomedienfis animus se perspicue prodit, quem Imperator singulari amore proferebatur, & cujus consilium in rebus religionis exquirebat. In primis, prima & præcipua culpa in Alexandrum refunditur, deinde tam acris disceptationis causam levis esse momenti asserit, nec prorsus ad res fidei aut animarum salutem pertinere. Eusebius autem Cæsariensis pariter Ariani adhaerens, hæc Constantini litteras ideo suæ de vita Constantini historiae interfuit, ut omnem turbam causam in Alexandrum unum rejiceret, Ariique dogma ab omni censura vindicaret.

4. Digressus a Constantino Osium Alexandriam concessit, ibique dissidentes animos ad pacem & concordiam traducere pro viribus laboravit, & studuit. Concilium eadem in urbe indixit, ab Athanasio Apolog. 2. & Socrate lib. 3. c. 5. memoratum: qui referunt discussam in illo fuisse Arianorum & Meletianorum causam, damnatum etiam impij Sabellij dogma, divinarum Trinitatis sanctissimæ personarum distinctiones insipientis. Addit Athanasius fuisse ibi quoque Colluthum condemnatum Presbyterum Alexandrinum, eo quod cum Presbyter tantummodo esset Ecclesiæ Alexandrinæ; plerisque clericos ordinare præsumpsisset: ideoque & illum, & quotquot manus impositionem ab illo acceperant, fuisse ab Osio in ordinem redactos. Addit Socrates in eadem Alexandrina Synodo fuisse constitutum, ne voces desicerent per quas fidei veritas exprimeretur, ut in Sanctissima Trinitate unica prædicaretur *is*, tres vero ad distinguendas personarum proprietates, dicerentur *Personæ*.

5. Cum vero Ariani despecta Concilii Alexandrini auctoritate se insolentius efferrent, perversumque dogma

propagarent, visum est controversiam esse œcumenicam & insigniori Synodo dirimendam: hanc itaque Constantinus, assentiente Sylvestro Papa, Nicææ in Bithynia Asiæ Provincia indixit. Ipseque Imperator religionis specimen egregium dedit, missis in omnes partes cursoribus & litteris, quibus Episcopos ad Synodum ut convenirent incitavit; eorumque pro Dei cultu, fidei integritate, totiusque Ecclesiæ pacæ atque dignitate, quam maxime potuit zelum studiumque succendit. Vecturas itinerum, omnesque vicus impensas, tam ipsi quam illos comitantibus & familiaribus large providit. Nicæam itaque ex diversis orbis terrarum plagis trecenti decem & octo Episcopi convenere. Paulino & Juliano Consulibus, anno Chr. 325. auspiciatum est in Nicæa Metropoli Bithyniæ, ut tradit Concilium Chalcedonense act. 2. tenuitque usque in diem viii. Kalendarum Septembris a die inchoationis, qui fuit xiiii. Kalendas Julii, ut consentiunt Synodus Chalcedonensis, & vetustissima Cresconiana collectio. Ex quibus corrigendi, tum qui Synodum in alium Consulatum rejiciunt, tum qui plures ei annos attribuant.

6. Synodo præfuerunt Osium Cordubensis Episcopus, qui primus ei subscripsit, quemque Dalmatius, sive Gelasius Cyzicenus Episcopus retet in hujus Concilii Historia; Sylvester Romani Episcopi sedisse Legatum, & cum hoc duo alii Apostolici Legati Victor & Vincentius Romana Ecclesiæ Presbyteri. Hi tres supra ipsos omnes præcipuarum Ecclesiarum Antistites ac Patriarchas confederunt, & subscriperunt. Interfuerunt Alexander Alexandriae Episcopus, Eustathius Antiochiæ, & Macarius Jerosolymæ Episcopi, Alexander Constantinopolis, alique Præfules, quorum præcellens sanctitas Ecclesiæ factis consignatur & colitur: Paphnutius Thebarum Egypti, Potamon Heracleæ Egyptiorum, Spiridion Trimythus Cypri, (his duobus Potamoni & Spiridioni olim propter Christianæ fidei professionem, in persecutione Maximini, alter oculus fuerat effusus, & poples succisus) Paulus etiam Cæsareæ Euphratensium, qui sub Licinio candentium laminarum cruciatum sustinuerat; Jacobus Nibis in Mesopotamia, qui mortuos (ut narat Theodoritus) ad vitam revocaverat, quique Nibis obsidentes Persarum copias semel & iterum, suis ad Deum precibus, immisso culicum agmine fugavit: Arostanas etiam in Armenia superiori Episcopus, Gregorius Armenii discipulus, & in Episcopatu successor. Utram vero Nicolaus celeberrimus Myræ Antistes in Lycia, Concilio interfuerit, non est adeo exploratum. Interfuisse assumunt ejus acta, quæ Methodius conscripsit. Cæcilianus pariter Carthaginensis Episcopus tantopere ab impijs Donatistis exagitatus inter Nicænos Antistites confedit, ut testatur Athanasius orat. 1. contra Arianos, Gelasius Cyzicenus, & Concilium Carthaginense sextum.

7. Verumtamen quod scriptum est in libro Job hoc pariter accidit: *Cum venissent Filii Dei ut assisterent coram Domino, adversus inter eos etiam Satan.* Interfuere namque cum sanctissimis illis Præfulibus Ariani Episcopi, uterque Eusebius Cæsariensis & Nicomedienfis, Paulinus Tyri, Theognis dictus, alius Theognis Nicææ, Menophantes Ephesi, Patrophilus Scythopolis, Narcissus Herodiadix, Theonas Marmaricæ, Theodotus Laodiceæ, Athanasius Anazarbi, Gregorius Beryti, Aetius Lydæ, Maris Chalcedonis, Secundus Ptolemaidis, Paulus Laradenis. Hi primum calumniosus accusationibus, & famosus oblati libellis, orthodoxos Antistites infectati sunt apud Imperatorem: qui tamen porrectos sibi libellos legere noluit, sed omnes involucri conclusos & sigillatos palam concremavit; professus Episcopos a solo Deo judicandos, se autem Episcoporum iudicio in illis quæ ad Ecclesiâ & proprios mores spectant subesse. Occultanda præterea esse Sacerdotum delicta, ne inde aliqui ansam arripere scandalum aut despicientiæ facti ministerii, ut scribunt Rufinus lib. 1. c. 2. Sozom. lib. 1. c. 17. Theodoritus lib. 1. cap. 11. Gregorius Papa lib. 4. epist. 75. ad Mauricum Augustum, & Carolus Magnus in Capitularibus lib. 6. cap. 301.

8. Constitutum in primis fuit pro inconcusso fundamento, a Nicænis Patribus nihil contra fidem ab antiquo traditam, & hæcenus in Ecclesia receptam, innovandum esse: ut ibid. scribit Sozomen. Lecta deinde sunt Arij scripta, & damnabilis Eusebii Nicomedienfis epistola. Ipsimet præsentibus interrogati, & auditi: quos alioque pervicaces Arianos Athanasius, etiamnum juvenis & Diaconus, quem Alexander secum eo sine adduxerat strenue disputando refellit. Qua ex causa odium Arianorum implacabile in se concitavit. Laudem etiam in his disputationibus adeptus est insignem Marcellus Anycræ Episcopus: Vide Athanasium orat. contra Arianos; Greg. Nazianz. orat. in laudem Athanasii; Socratem lib. 1. c. 8. qui adversarios, cum quibus Athanasius est in Concilio congressus, nominat, Arium hæresiarum, Euse-

DE ORDINE ET CONSENSU

Patrum tum in Nicæna Synodo, tum in aliis infrequentibus œcumenicis.

1. IN primis sciendum, delegatos ab Episcopis absentibus eodem olim ordine sedisse, quo ipsi delegantes Episcopi præsentibus confederunt. Ideo in multorum Conciliorum actis & subscriptionum serie, plerumque Presbyteri & Diaconi aliis compluribus Episcopis subscribunt.

2. Ex eisdem subscriptionibus & actis pariter liquet, Legatos Apostolicæ sedis, quippe qui vices Summi Pontificis gerunt, sedisse & subscripsisse supra quoscunque Patriarchas, fuisseque Conciliorum Præfides. Inductio hoc patet in Nicæna quam pertractamus Synodo, in qua Legati præfuerunt Sylvestri Papa, Osius, Victor & Vincentius Presbyteri. Hos sequentibus Alexander Alexandriae, Eustathius Antiochiæ, Macarius Jerosolymorum Episcopi.

3. Paucis a Nicæna annis præfuerunt Synodo Sardicensi nomine Sylvestri, Osius Episcopus, Vincentius Capuanus, Calepodius Neapolitanus; deinde sequitur Athanasius Alexandriae.

4. In Constantinopolitana prima nulli Apostolici Legati interfuerunt: quia tunc temporis Damasus Papa aliam Romæ Præfulum Occidentis Synodum celebrabat. Orientales autem fuisse animis consentientes cum Occidentibus & Damaso, probant mutua littera Damasi ad Concilium Constantinopolitanum, & hujus vicissim ad Damasum apud Theodoritum lib. 5. c. 9. & 18.

5. Ephesine Synodo præfuit Cyrillus Alexandrinus Episcopus ut Legatus Cælestini Romani Hierarchæ. Quem tamen Cyrillum proprio nomine præfide non substituissent, extra propriæ Patriarchiæ fines, in alia Diocesi, quam sibi Constantinopolitanus Episcopus jam vendicabat, ut secundus ab Episcopo Romano Patriarcha. In hujus ergo Synodi actis passim legitur: *Cyrillo Alexandr. presidente & locum tenente sanctissimi & religiosissimi Archiepiscopi Romane Ecclesiæ Cælestini.* Mox subligant Juvenalis Jerosolymæ Episcopus, Memnon Ephesi, Flavianus Vicarius & Locumtenens Rufi Episcopi Thessalonice, Theodotus Ancyræ in Galatia, Firminus Cæsareæ in Capadocia prima Episcopus.

6. In Chalcedonensi act. 3. Palfastus & Lucentius Episcopi & Bonifacius Presbyter, Legati sanctissimi Decretorum amantissimi Archiepiscopi veteris Romæ. Dein Anatolius sanctissimus Archiepiscopus novæ Romæ, Diostorus Archiepiscopus Alexandriae, Maximus Antiochiæ, Juvenalis Jerosolymæ, Quintillus Heracleæ Mæcedoniæ locum tenens Anastasii Episcopi Thessalonice, Thallastus Cæsareæ Cappadociæ, Stephanus Ephesi, Lucianus Byse, locum tenens Cyriaci Episcopi Heracleæ Thraciæ, Eusebius Ancyræ Galatiæ Episcopus. Hæc ita singillatim recensent ut dignoscantur præcipuæ Orientis Metropoles.

7. In quinta Synodo, quæ est secunda Constantinopolitana, præfuit Eutyechius Patriarcha Constantinopolis novæ Romæ, approbante Vigilio Romæ veteris Pontifice: ad quem sic scribit Eutyechius: *Petimus Presidere vestra beatitudine de tribus Capitalibus queri & conferri.* Quam epistolam continent istius Synodi acta. Et Zonaras in Justiniano scribit, Synodi Principem fuisse Vigilium Romæ veteris Episcopum. Qui etiam, ut Photius scribit lib. de septem Synodis, istius acta & decretum Concilii confirmavit. Porro in ejus actis & subscriptionibus hæc notatur Episcoporum series: Confidentibus in Secretario Venerabilibus Eutyechio SS. Patriarcha Regiæ Constantinopolis novæ Romæ, Apollinario SS. Archiepiscopo Alexandriae, Domino SS. Patriarcha Theopoleos, id est Antiochiæ, Stephano Episcopo Raphiæ, & Georgio Episcopo Tiberiadis, & Damiano Episcopo Sozuzæ vicem agentibus Eustachii sanctissimi Episcopi Jerosolymitani, Benigno Episcopo Heracleæ Thraciæ, vices agente Helie Thessalonicensis Episcopi, Theodoro Episcopo Cæsareæ primæ Cappadociæ, Andrea Episcopo Ephesi, &c.

8. In sexta Synodo, Constantinopolitana tertia, act. 1. sub Constantino Augusto (cui nomen erat Pogonato,) in Secretario sacri Palatii quod cognominatur Trullus, conveniente sancta & universali Synodo, id est Theodoro & Georgio venerabilibus Presbyteris, & Joanne venerabili Diacono vicem agentibus sanctissimi & beati Archiepiscopi Romæ veteris Agathonis, & Joanne sanctissimi Archiepiscopi magnæ Constantin. Romæ novæ, & Petro Presbytero & Monacho Locumtenente sedis Alexandriae (Græcè *τομωτηρῆς Ἀλεξανδρίας*) Macario Archiepiscopo Theopolis, & Georgio Presbytero, Monacho & Apocrifario Theodori venerabilis Vicarii *πρωθυερω* sedis Jerosolymorum, & Theodoro Episcopo Ephesi, &c.